

ЗИГМУНД ФРОЙД УНІВЕРСИТЕТ УКРАЇНА

КАФЕДРА ПСИХОЛОГІЇ

ЗАТВЕРДЖЕНО
Вченою радою університету

Протокол № 10 від
«11» червня 2025 р.

ДАНІ ТА ЇХ АНАЛІЗ У ПСИХОЛОГІЇ

СИЛАБУС

Освітній рівень: Перший (бакалаврський)

Галузь знань: С «Соціальні науки, журналістика, інформація та міжнародні відносини»

Спеціальність: С4 Психологія

Освітньо-професійна програма "Психологія"

Статус дисципліни: обов'язкова

Форма навчання: денна

<u>Форма навчання</u>	<u>Курс</u>	<u>Семестр</u>	<u>Лекції (год.)</u>	<u>Практичні (год.)</u>	<u>Самостійна робота студента (год.)</u>	<u>Разом (год.)</u>	<u>Залік (сем.)</u>
<u>Денна</u>	<u>3</u>	<u>5</u>	<u>20</u>	<u>20</u>	<u>50</u>	<u>90</u>	<u>5</u>

1. Загальна інформацію про викладача (лектора, асистента).

Савченко Олена В'ячеславівна

Доктор психологічних наук, професор, професор кафедри психології

Контактна інформація: e-mail: olena.savchenko@usfu.edu.ua

2. Назва, код дисципліни і кількість кредитів

На вивчення навчальної дисципліни «Індивідуальна та групова терапія» відводиться 90 годин 3 кредити ЄКТС.

3. Час і місце проведення навчальної дисципліни

Вивчення здійснюється протягом 5 семестру на 3-ому курсі навчання.

4. Пререквізити і постреквізити навчальної дисципліни

Для успішного засвоєння дисципліни «Дані та їх аналіз у психології» студентам необхідно володіти знаннями з таких предметів:

Пререквізити:

- Методи дослідження в психології – це сукупність загальних підходів і інструментів для отримання наукових знань про психіку та поведінку людини.
- Методи якісних досліджень у психології – це способи глибинного аналізу індивідуального досвіду, смислів і контекстів через інтерв'ю, спостереження та аналіз текстів.
- Методи кількісних досліджень у психології – це статистично орієнтовані процедури вимірювання та узагальнення психологічних явищ за допомогою тестів, анкет і математичного аналізу даних.
- Методи теоретичних досліджень у психології – це концептуальні підходи до узагальнення емпіричних результатів, побудови моделей і формулювання психологічних законів та теорій.

Постреквізити:

Після завершення дисципліни студенти зможуть застосовувати отримані знання у таких предметах та практиках:

- Переддипломна практика – це етап навчання, спрямований на закріплення теоретичних знань і набуття практичних навичок у професійній діяльності.
- Кваліфікаційна робота – це самостійне науково-дослідне дослідження студента, яке демонструє рівень його професійної підготовки та здатність застосовувати знання для вирішення фахових завдань.
- Супервізія в роботі психолога, психотерапевта – це професійна форма підтримки та контролю, яка забезпечує розвиток компетентності спеціаліста, підвищення якості психологічної допомоги та дотримання етичних стандартів у практиці.

5. Характеристика навчальної дисципліни

Дисципліна є фундаментальною складовою професійної підготовки майбутніх психологів, спрямованою на формування знань і навичок роботи з емпіричними даними та їх наукової інтерпретації.

Дисципліна охоплює:

- Методологічний аспект – ознайомлення з принципами збору психологічних даних, побудови вибірки та дослідницьких процедур.
- Аналітичний аспект – опанування методів якісного та кількісного аналізу, використання сучасних статистичних інструментів.
- Практичний аспект – застосування програмного забезпечення (SPSS, R, Python, Excel) для обробки даних та побудови висновків.
- Теоретичний аспект – інтерпретація результатів у контексті психологічних теорій, формування наукових узагальнень.
- Професійний аспект – розвиток критичного мислення щодо достовірності та валідності даних, уміння презентувати результати у вигляді звітів, таблиць, графіків та наукових публікацій.

6. Призначення навчальної дисципліни.

Призначення навчальної дисципліни «Дані та їх аналіз у психології» полягає у забезпеченні студентів знаннями та практичними навичками щодо збору, обробки, аналізу й інтерпретації емпіричних даних, що використовуються у психологічних дослідженнях.

Дисципліна призначена для формування у студентів системного розуміння методології роботи з емпіричними даними та розвитку практичних навичок їх аналізу й інтерпретації, а також:

- сформувати розуміння методологічних основ роботи з даними у психології;
- навчити застосовувати якісні та кількісні методи аналізу для вивчення психічних явищ;
- розвинути компетентності у використанні сучасних статистичних та програмних інструментів;
- забезпечити здатність критично оцінювати достовірність і валідність результатів;
- виховати навички представлення та інтерпретації даних у науковій і прикладній діяльності.

7. Мета вивчення навчальної дисципліни

Метою навчальної дисципліни «Дані та їх аналіз у психології» є формування у студентів системного розуміння принципів роботи з емпіричними даними та розвиток навичок їх якісного й кількісного аналізу для вирішення психологічних завдань.

Дисципліна спрямована на:

- ознайомлення з методологічними основами збору та обробки психологічних даних;
- формування компетентностей у використанні сучасних статистичних методів та програмних засобів аналізу;

- розвиток умінь інтерпретувати результати досліджень у контексті психологічної теорії та практики;
- забезпечення готовності до застосування аналітичних інструментів у науковій, освітній та прикладній діяльності;
- виховання критичного мислення щодо достовірності та валідності отриманих даних.

8. Завдання вивчення дисципліни

Завдання вивчення навчальної дисципліни «Дані та їх аналіз у психології» полягають у забезпеченні студентів знаннями та практичними навичками, необхідними для роботи з емпіричними матеріалами та їх коректної інтерпретації у психологічних дослідженнях. Основні завдання можна сформулювати так:

1. Ознайомлення з методологією збору даних у психології: принципи побудови дослідження, вибірки, інструментарію та процедур.
2. Формування навичок статистичного аналізу: застосування базових і сучасних методів математичної статистики для обробки психологічних даних.
3. Розвиток умінь використовувати програмні засоби (SPSS, R, Python, Excel та інші) для аналізу даних у психологічних дослідженнях.
4. Навчання інтерпретації результатів у контексті психологічних теорій та практики, формування висновків і рекомендацій.
5. Виховання критичного мислення щодо достовірності, валідності та надійності отриманих даних.
6. Формування компетентностей у презентації результатів: підготовка таблиць, графіків, звітів та наукових публікацій.
7. Забезпечення готовності до практичного застосування методів аналізу даних у науковій, освітній та прикладній психології.

8.1. У результаті вивчення навчальної дисципліни «Дані та їх аналіз у психології» здобувач вищої освіти повинен

Знати:

- методологічні основи збору та обробки емпіричних даних у психології;
- принципи якісного та кількісного аналізу психічних явищ;
- основні статистичні методи та їх застосування у психологічних дослідженнях;
- можливості сучасних програмних засобів для аналізу даних (SPSS, R, Python, Excel тощо);
- вимоги до достовірності, валідності та надійності психологічних даних;
- правила представлення результатів досліджень у науковій та прикладній діяльності.

Уміти:

- здійснювати збір, систематизацію та попередню обробку психологічних даних;

- застосовувати якісні та кількісні методи аналізу для вирішення дослідницьких завдань;
- користуватися сучасними статистичними та програмними інструментами для аналізу даних;
- інтерпретувати результати досліджень у контексті психологічних теорій і практики;
- критично оцінювати достовірність та валідність отриманих результатів;
- оформлювати та презентувати результати аналізу у вигляді таблиць, графіків, звітів і наукових публікацій.

9. Зміст навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Теоретичні основи роботи з даними у психології

Тема 1. Поняття психологічних даних та їх види.

Психологічні дані охоплюють інформацію про поведінку, емоції, когнітивні процеси та соціальні взаємодії людини. Вони можуть бути кількісними (тести, опитування, експерименти) та якісними (інтерв'ю, спостереження, наративи). Розуміння різновидів даних дозволяє обирати адекватні методи їх збору та аналізу. Це є основою для достовірних психологічних висновків.

Тема 2. Джерела отримання даних у психологічних дослідженнях.

Дані можуть надходити з експериментів, клінічних випадків, анкетувань, тестувань та спостережень. Важливим є використання надійних джерел, що забезпечують валідність результатів. Джерела визначають якість дослідження та його практичну значущість. Вибір джерела залежить від мети та завдань психологічного аналізу.

Тема 3. Етапи збору та підготовки даних.

Збір даних включає планування, вибір методів та інструментів, а також організацію процедури дослідження. Підготовка даних передбачає їх перевірку, очищення та структурування. Ці етапи забезпечують точність та надійність подальшого аналізу. Від якості підготовки залежить достовірність висновків психолога.

Тема 4. Якість даних: валідність та надійність.

Валідність означає відповідність даних досліджуваному явищу, а надійність — стабільність результатів при повторних вимірюваннях. Висока якість даних є ключовою умовою наукової достовірності. Психолог має враховувати можливі похибки та джерела спотворень. Це дозволяє уникати хибних інтерпретацій.

Тема 5. Етичні аспекти роботи з даними.

Етика роботи з даними передбачає дотримання конфіденційності, добровільної участі та інформованої згоди респондентів. Психолог має забезпечити коректне використання отриманої інформації. Порухення етичних норм може призвести до недовіри та дискредитації дослідження. Тому етичні стандарти є невід'ємною частиною психологічної науки.

Змістовий модуль 2. Методи збору та первинної обробки даних

Тема 6. Спостереження та інтерв'ю як методи збору даних.

Спостереження дозволяє отримати інформацію про поведінку у природних умовах, а інтерв'ю — про внутрішні переживання та досвід респондента. Ці методи є якісними та дають глибоке розуміння психологічних процесів. Вони потребують високої професійної компетентності дослідника. Використання спостереження й інтерв'ю часто поєднується для комплексного аналізу.

Тема 7. Анкетування та тестування у психологічних дослідженнях.

Анкетування дозволяє швидко зібрати великі масиви даних, а тестування — оцінити індивідуальні особливості особистості. Ці методи є кількісними та забезпечують стандартизовані результати. Важливою умовою є валідність і надійність інструментів. Вони широко застосовуються у практичній психології та наукових дослідженнях.

Тема 8. Експериментальні методи збору даних.

Експеримент дозволяє виявити причинно-наслідкові зв'язки між психологічними явищами. Він передбачає контроль змінних та створення спеціальних умов для дослідження. Експериментальні методи забезпечують високу точність результатів. Вони є основою доказової психології.

Тема 9. Первинна обробка та кодування даних.

Первинна обробка включає перевірку даних на повноту та правильність, а також їх кодування для подальшого аналізу. Це дозволяє структурувати інформацію та уникнути помилок. Кодування забезпечує можливість використання статистичних методів. Якісна обробка є запорукою достовірних висновків.

Тема 10. Використання програмного забезпечення для збору даних.

Сучасні програми дозволяють автоматизувати процес збору та зберігання даних. Вони забезпечують точність, швидкість та зручність роботи дослідника. Використання цифрових інструментів підвищує ефективність психологічних досліджень. Це відкриває нові можливості для аналізу великих масивів інформації.

10. Структура залікового кредиту з дисципліни

Назви змістовних модулів і тем практичних занять	Кількість годин			
	денна форма			
	усього	у тому числі		
		л.	пр.	с.р.
Змістовий модуль 1. Теоретичні основи роботи з даними у психології				
Тема 1. Поняття психологічних даних та їх види.	9	2	2	5
Тема 2. Джерела отримання даних у психологічних дослідженнях.	9	2	2	5
Тема 3. Етапи збору та підготовки даних.	9	2	2	5
Тема 4. Якість даних: валідність та надійність.	9	2	2	5
Тема 5. Етичні аспекти роботи з даними.	9	2	2	5

Змістовий модуль 2. Методи збору та первинної обробки даних				
Тема 6. Спостереження та інтерв'ю як методи збору даних.	9	2	2	5
Тема 7. Анкетування та тестування у психологічних дослідженнях.	9	2	2	5
Тема 8. Експериментальні методи збору даних.	9	2	2	5
Тема 9. Первинна обробка та кодування даних.	9	2	2	5
Тема 10. Використання програмного забезпечення для збору даних.	9	2	2	5
Усього:	90	20	20	50

11. Тематика самостійних занять з дисципліни

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Самостійне заняття 1. Види психологічних даних та їх особливості – Порівняйте кількісні та якісні дані. – Наведіть приклади даних у різних видах досліджень. – Визначте переваги та обмеження кожного виду даних. – Складіть таблицю з характеристиками даних.	5
2	Самостійне заняття 2. Джерела отримання психологічних даних – Перелічіть основні джерела збору даних. – Опишіть відмінності між експериментальними та природними джерелами. – Проаналізуйте вплив джерела на валідність результатів. – Наведіть приклади використання джерел у практиці.	5
3	Самостійне заняття 3. Етапи збору та підготовки даних – Опишіть основні етапи збору даних. – Складіть алгоритм очищення та структурування даних. – Проаналізуйте можливі помилки на етапі підготовки. – Наведіть приклади практичного застосування.	5
4	Самостійне заняття 4. Валідність та надійність психологічних даних – Визначте поняття валідності та надійності. – Опишіть методи перевірки валідності даних. – Наведіть приклади ситуацій ненадійних даних. – Проаналізуйте вплив похибок на інтерпретацію результатів.	5
5	Самостійне заняття 5. Етичні аспекти роботи з даними – Перелічіть основні етичні принципи збору даних. – Опишіть значення інформованої згоди. – Наведіть приклади порушення конфіденційності. – Проаналізуйте роль етики у формуванні довіри.	5
6	Самостійне заняття 6. Спостереження та інтерв'ю як методи збору даних – Опишіть особливості спостереження у природних умовах. – Визначте переваги та обмеження інтерв'ю. – Проаналізуйте ефективність поєднання цих методів. – Наведіть приклади застосування у практиці.	5
7	Самостійне заняття 7. Анкетування та тестування у психології	5

	– Перелічіть переваги анкетування. – Опишіть значення стандартизованих тестів. – Наведіть приклади інструментів для оцінки особистості. – Проаналізуйте обмеження цих методів.	
8	Самостійне заняття 8. Експериментальні методи збору даних – Опишіть сутність експериментального методу. – Визначте основні змінні у психологічному експерименті. – Наведіть приклади експериментів у психології. – Проаналізуйте переваги та обмеження експериментальних методів.	5
9	Самостійне заняття 9. Первинна обробка та кодування даних – Опишіть процедуру перевірки даних на повноту. – Визначте методи кодування даних для аналізу. – Проаналізуйте значення структурування інформації. – Наведіть приклади помилок при первинній обробці.	5
10	Самостійне заняття 10. Використання програмного забезпечення для збору даних – Перелічіть сучасні програми для збору психологічних даних. – Опишіть переваги цифрових інструментів. – Наведіть приклади автоматизації процесу збору даних. – Проаналізуйте обмеження використання програмного забезпечення.	5
Всього		50

12. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основні:

1. Бендерська О. Практикум з психологічних досліджень. – Київ: Либідь, 2022.
2. Бондаренко О. Методи психологічних досліджень. – Київ: Академія, 2020.
3. Гуменюк О. Методи збору та аналізу даних у психології. – Львів: Світ, 2020.
4. Корніяка О. Методологія психологічних експериментів. – Київ: Наука, 2018.
5. Литвинчук Н. Статистичний аналіз у психології. – Київ: КНЕУ, 2021.
6. Савчин М. Основи психологічного експерименту. – Львів: ЛНУ, 2021.
7. Сердюк Л. Психологічні методи дослідження. – Харків: Основа, 2019.
8. Титаренко Т. Методологія психологічної науки. – Київ: Либідь, 2019.
9. Яковенко С. Методи якісного аналізу у психології. – Київ: Освіта, 2020.
10. Яценко Т. Психодіагностика та методи дослідження. – Київ: Освіта, 2018.

Додаткові:

1. Breakwell G., Smith J., Wright D. Research Methods in Psychology. – London: Sage, 2012.

2. Bryman A. Social Research Methods. – Oxford: OUP, 2016.
3. Cohen J. Statistical Power Analysis for the Behavioral Sciences. – New York: Routledge, 2017.
4. Coolican H. Research Methods and Statistics in Psychology. – London: Routledge, 2019.
5. Field A. Discovering Statistics Using SPSS. – London: Sage, 2018.
6. Gravetter F., Forzano L. Research Methods for the Behavioral Sciences. – Boston: Cengage, 2020.
7. Hayes A. Introduction to Mediation, Moderation, and Conditional Process Analysis. – New York: Guilford Press, 2018.
8. Kline R. Principles and Practice of Structural Equation Modeling. – New York: Guilford Press, 2015.
9. Shaughnessy J., Zechmeister E., Zechmeister J. Research Methods in Psychology. – New York: McGraw-Hill, 2015.
10. Tabachnick B., Fidell L. Using Multivariate Statistics. – Boston: Pearson, 2019.

Інформаційні ресурси:

1. Міністерство освіти і науки України – mon.gov.ua
2. Український науково-методичний центр практичної психології – psyua.org
3. American Psychological Association – apa.org
4. European Federation of Psychologists' Associations – efpa.eu
5. ResearchGate – researchgate.net
6. Державна служба статистики України – ukrstat.gov.ua
7. МОЗ України – moz.gov.ua
8. WHO – who.int

13. Контроль і оцінка результатів навчання

13.1. Види контролю (поточний, підсумковий), проміжна атестація

Методи контролю: поточний, підсумковий.

При оцінюванні знань здобувача освіти приділяється перевага стандартизованим методам контролю: тестування (комп'ютерне), письмові роботи, контроль практичних навичок.

Поточний контроль здійснюється на кожному практичному занятті відповідно до конкретних цілей теми. Він містить: опитування, співбесіду, відповіді на питання, комп'ютерне тестування, виступ з доповіддю, захист рефератів.

Підсумковий контроль здійснюється наприкінці вивчення дисципліни у вигляді диференційованого заліку.

13.2. Форми контролю

Оцінка за розділ визначається як сума оцінок поточної навчальної діяльності (у балах) та оцінки підсумкового контролю (у балах), яка

виставляється при оцінюванні теоретичних знань та практичних навичок відповідно до переліків, визначених програмою дисципліни.

Максимальна кількість балів, що присвоюється здобувачу освіти при засвоєнні кожного розділу (залікового кредиту) – 100, в тому числі за поточну навчальну діяльність – 60 балів (60%), за результатами підсумкового контролю – 40 балів (40%).

Поточний контроль здійснюється на кожному практичному занятті відповідно до конкретних цілей з кожної теми та під час індивідуальної роботи викладача зі здобувачами освіти. При оцінюванні навчальної діяльності здобувача освіти необхідно надавати перевагу стандартизованим методам контролю: тестуванню, структурованим письмовим роботам, структурованому за процедурою контролю практичних навичок в умовах, що наближені до реальних.

ОЦІНКУ **“ВІДМІННО”** отримує здобувач освіти, який твердо знає програмовий матеріал, глибоко його засвоїв, вичерпно, послідовно, грамотно і логічно його викладає, у відповіді якого тісно пов'язується теорія з практикою. При цьому здобувач освіти не вагається з відповіддю при видозміні завдання, вільно справляється з задачами та питаннями другого та третього рівня оцінки знань, виявляє знайомство з монографічною літературою, вірно обґрунтовує прийняте рішення, володіє елементами лікарської техніки, різносторонніми навиками та прийомами виконання практичних робіт. Практичні навички виконує без помилок, вміє в професійній діяльності ефективно використовувати набуті знання.

ОЦІНКУ **“ДОБРЕ”** отримує здобувач освіти, який знає програмовий матеріал грамотно і змістовно його викладає, який не допускає значних неточностей у відповіді на запитання, правильно використовує теоретичні положення при вирішенні практичних запитань і задач, володіє необхідними навиками і технікою їх виконання.

ОЦІНКУ **“ЗАДОВІЛЬНО”** отримує здобувач освіти, який знає основний матеріал, але не засвоїв його деталей, допускає неточності, недостатньо правильні формулювання, порушує послідовність у викладанні програмового матеріалу і відчуває труднощі при виконанні практичних навичок або виконує їх з істотними помилками, з помилками вирішує ситуаційні задачі третього рівня контролю знань.

ОЦІНКУ **“НЕЗАДОВІЛЬНО”** отримує здобувач освіти, який не знає значної частини програмового матеріалу, допускає значні помилки у його викладанні, невпевнено, з великими труднощами виконує практичні навички.

Бали за поточну успішність прив'язуються до середньої арифметичної оцінки за традиційною чотирибальною системою незалежно від кількості занять. Конвертація проводиться перед підсумковим контролем.

Підсумковий контроль здійснюється по завершенню вивчення всіх тем на останньому контрольному занятті. До підсумкового контролю допускають здобувачів освіти, які виконали всі види робіт, що передбачені навчальною програмою, та при вивченні розділу набрали кількість балів, не меншу за

мінімальну. Конкретні форми підсумкового контролю визначаються у робочій навчальній програмі

Підсумковий контроль вважається зарахованим, якщо здобувач освіти набрав не менше 20 балів.

Оцінювання дисципліни:

Оцінка з дисципліни виставляється лише здобувачам освіти, яким зараховані усі розділи з дисципліни. Оцінка з дисципліни виставляється як середня з оцінок за розділи, на які структурована навчальна дисципліна. Оцінка з дисципліни Fx, F ("2") виставляється здобувачам освіти, яким не зараховано хоча б один розділ з дисципліни після завершення її вивчення. Оцінка Fx ("2") виставляється здобувачам освіти, які набрали мінімальну кількість балів за поточну навчальну діяльність, але не склали підсумковий контроль. Вони мають право на повторне складання підсумкового контролю не більше двох разів за графіком, затвердженим деканатом.

Здобувачі освіти які одержали оцінку F по завершенні вивчення дисципліни (не виконали навчальну програму хоча б з одного розділу або не набрали за поточну навчальну діяльність з розділу мінімальну кількість балів), мають пройти повторне навчання з відповідного розділу. Рішення приймається керівництвом ЗВО відповідно до нормативних документів, затвердженим в установленому порядку.

14. Політика навчальної дисципліни

Здобувач освіти зобов'язаний дотримуватися обов'язків, передбачених статтею 63 Закону України «Про вищу освіту», а також:

- своєчасно та в повному обсязі відвідувати заняття, передбачені навчальним планом та графіком навчального процесу;
- своєчасно та належним чином виконувати всі види завдань, передбаченими навчальними планами та програмами;
- у встановленому державними стандартами обсязі володіти теоретичними знаннями, практичними навичками, сучасними методами досліджень, проходити контрольні заходи, передбачені навчальними планами та програмами;
- своєчасно складати (перескладати) залік, виконувати контрольні роботи, відпрацьовувати заняття в терміни та за графіком, встановленими кафедрою психології;
- своєчасно інформувати викладача щодо неможливості з поважних причин відвідувати заняття;
- постійно прагнути до підвищення загальної культури, морального вдосконалення, проявляти належну повагу до керівних, науково-педагогічних, навчально-допоміжних працівників;
- дбайливо ставитись до майна, яке йому надано в користування, дотримуватись правил внутрішнього трудового розпорядку;
- виконувати вимоги з охорони праці, техніки безпеки, виробничої санітарії, протипожежної безпеки, передбачені відповідними правилами та інструкціями.

- у повному обсязі відшкодувати збитки, нанесені невиконанням чи неналежним виконанням умов з охорони праці, техніки безпеки, виробничої санітарії, протипожежної безпеки.

Здобувач освіти зобов'язаний дотримуватися положень етичного кодексу ЗФУУ.

Здобувач освіти має права, передбачені статтею 62 Закону України «Про вищу освіту».

Усі форми контрольних заходів та критерії оцінювання здобувачів зазначенні в положенні університету про оцінювання результатів вивчення навчальної дисципліни.